

Ruimte voor weerklank

Geliefd mens,

Er is iets wat zich niet laat zeggen. Zodra je het benoemt, wijkt het juist terug. Velen van ons hebben hier dierbare ervaringen mee. Het raakte iets diep in ons. Mijn ervaring is dat het religieuze gevoel niet iets is wat je kunt vinden, maar eerder iets waarvoor je ruimte kunt maken. Het verschijnt los van gedachten en zekerheden waarop we ons graag verlaten. Het laat zich niet afdwingen en verdwijnt zodra we het te strak aankijken of er een verklaring voor zoeken.

Misschien begint het daar waar het weten eindigt. We noemen het God, Onnoembare, Eeuwige, Bron, Oorsprong, Levensmacht. Of...? Het is steeds opnieuw een poging in een woord een opening te vinden. Een opening naar een ruimte en een ander soort weten dat groter is dan wijzelf en wat tegelijkertijd in ons ademt en zich door ons heen beleefbaar kan tonen. Je kunt het niet van een afstandje bekijken of beschouwen. Je kunt er alleen in vallen en - als het je gegeven is - er mee samenvallen. Je wordt het gewaar waar taal zachter blijft, voorzichtig en zoekend is. Waar we niet meer beweren, maar luisteren. Luisteren naar een andere taal dan die van definities, verklaringen of 'zo zit het gewoon'.

Het is de wonderlijke ervaring van *zien* en *zijn* tegelijk. Een moment waarin je niet tegenover het leven staat, maar je je erin opgenomen voelt. Dat kan je overkomen in stilte. In aandacht. In het niet kunnen aanzien van het leed van een ander. In een gebaar dat niets uitlegt en toch alles zegt.

Het zelf ervaren en verdiepen is als het ware het ontdekken en leren 'spreken' met hart en ziel van een zich steeds vernieuwende taal. Een taal die zoekt, die tast, verbeeldt, verruimt. Een taal die ons helpt wanneer we niet weten wat te zeggen, wat te doen, wat te denken. Beelden, rituelen, muziek en poëzie kunnen daarbij helpend zijn, juist omdat ze niet precies duiden. Ze nodigen ons uit om ontvankelijk te zijn, zonder vooringenomenheid en om ons denken even los te laten. Ze vragen om een houding waarin we ons vermogen tot verwondering bewust op de voorgrond zetten. We worden opgetild, niet weg van de wereld, maar dieper erin.

Misschien is religieus gevoel bijvoorbeeld dit: dat je weerklank in jezelf voelt. Dat je wordt aangeraakt, precies in die kiertjes waar je harnas dun of poreus gebleven is. Dat je je verbonden weet: met een ander, met het leven, met wat je overstijgt en wat tegelijk ook in je woont. Je kunt je gezegend voelen als je met dit gevoel kunt leven en het steeds weer wilt opzoeken en vernieuwen.

(...)

*maar onvoorstelbaar naamloze, jij die
bekleed werd en omkleed met zoveel namen
waar niemand meer van weet of weten wil,*

*laat soms me even merken dat je er bent,
niet in een blinkend inzicht, bliksemflits,
maar als een lichtheid in mij ademend.¹*

Met mijn hartelijke groet, graag uw zuster,
Nanda Ziere

We gedenken en danken hen die ons voorgingen

¹ Uit het gedicht *Steeds*, Hans Andreus, *Laatste gedichten*, Uitgeverij Holland, 1977.